

Sygn. akt III AUa 648/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Janina Kacprzak

Sędziowie: SSA Beata Michalska (spr.)

SSA Anna Szczepaniak-Cicha

Protokolant: Stażysta Weronika Skalska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 29 kwietnia 2015 r. w Ł.

sprawy **B. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę

na skutek apelacji B. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu

z dnia 9 kwietnia 2014 r. sygn. akt IV U 1534/13

1.zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznaje B. W. prawo do emerytury od 13 grudnia 2013roku;

2.zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w Ł. na rzecz B. W. kwotę 30 (trzydzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów sądowych.

Sygn. akt III AUa 648/14

UZASADNIENIE

Wnioskodawca B. W. w dniu 10 grudnia 2013r. odwołał się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. z 27 listopada 2013r. odmawiającej mu prawa do emerytury na podstawie ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz. U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.) w związku z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).Odwołujący się wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie mu prawa do emerytury z uwzględnieniem dodatkowego okresu pracy w szczególnych warunkach na stanowisku palacza: w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Z. od 1 kwietnia 1990r. do 30 kwietnia 1991r., firmie (...) – (...) w Z. od 1 lipca 1991r. do 30 kwietnia 1993r. i w (...) Spółce z o.o. w Z. od 1 maja 1993r. do 30 września 1994r.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania, ponieważ na wymagane 15 lat wnioskodawca udowodnił 13 lat, 5 miesięcy i 11 dni zatrudnienia w szczególnych warunkach. Nadto, w decyzji wskazano nieosiągnięcie ustawowego wieku emerytalnego 60 lat.

Wyrokiem z 9 kwietnia 2014r., w sprawie o sygn. akt IVU 1534/13, Sąd Okręgowy w Sieradzu oddalił odwołanie.

Rozstrzygnięcie zapadło po następujących ustaleniach faktycznych i prawnych:

B. W., ur. (...), w dniu 18 listopada 2013r. wystąpił z wnioskiem o emeryturę. ZUS przyjął, że na dzień 1 stycznia 1999r. wnioskodawca wykazał 29 lat , 4 miesiące i 12 dni stażu pracy oraz 13 lat, 5 miesięcy i 11 dni pracy szczególnych warunkach. Wnioskodawca wyraził zgodę na przekazanie środków zgromadzonych w OFE na dochody budżetu państwa (wniosek-k.2 akt emerytalnych).

Jak ustalił Sąd Okręgowy , od 5 maja 1975r. do 31 sierpnia 1976r. wnioskodawca pracował w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w S. jako kierowca ciągnika na budowie przy wykonywaniu wewnętrznych przewozów materiałów budowlanych i prac wymagających użycia tegoż pojazdu. Od 21 października 1976r. do 30 kwietnia 1991r. świadczył pracę w pełnym wymiarze czasu w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Z.. W trakcie tego zatrudnienia od 21 października 1976r. do 31 marca 1990r. wnioskodawca pracował na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Wskazany okres został uznany przez ZUS za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach. Od 1 kwietnia 1990r. do 30 kwietnia 1991r. wnioskodawca wykonywał pracę palacza i pomocnika murarza. W okresie zatrudnienia w (...) B. W. zdobył uprawnienia palacza c.o. z zakresu kotłów wodnych niskotemperaturowych . Wg ustaleń Sądu pierwszej instancji, zarówno w firmie (...) w Z. od 1 lipca 1991r. do 30 kwietnia 1993r. , jak i (...) Spółce z o.o. w Z. - od 1 maja 1993r. do 30 września 1994r. skarżący jednocześnie wykonywał obowiązki palacza i portiera. W czasie zmiany palił w kotłowni oraz wykonywał zadania portiera w oddalonej od niej o sto metrów portierni. Jako palacz, ubezpieczony obsługiwał piece grzewcze, zaś do obowiązków portiera należało pilnowanie wejścia na teren firmy. W sezonie grzewczym pracę portiera i palacza wnioskodawca dzielił po połowie. W ostatnim okresie zatrudnienia w spółce (...) wnioskodawca był kierowcą. W ocenie Sądu Okręgowego wnioskodawca nie wykazał ,że w okresie do 1 stycznia 1999r. pracował co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach. Sąd Okręgowy przywołał w uzasadnieniu stanu prawnego art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS i w zw. z § 1 - 4 cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. W myśl których mężczyzna będący pracownikiem, może przejść na emeryturę, jeżeli osiągnął wiek 60 lat, ma wymagany okres zatrudnienia 25 lat i przepracował co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach liczone na datę 1 stycznia 1999r. Nadto, w myśl § 2 ust. 1 cyt. rozporządzenia konieczne jest, by praca taka wykonywała była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, B. W. nie wykazał, że będąc zatrudnionym od 5 maja 1975r. do 31 sierpnia 1976r. w (...) na stanowisku kierowcy ciągnika, wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Również nie udowodnił, aby w pozostałych okresach: od 1 kwietnia 1990r. do 30 kwietnia 1991r. w (...), K. & K. (...) sp. z o.o. od 1 lipca 1991 roku do 30 września 1994 roku wykonywał niezautomatyzowaną pracę palacza kotła parowego lub wodnego typu przemysłowego, wskazaną w dziale XIV – prace różne, wykazu A, stanowiącego załącznik do cyt. rozporządzenia Rady Ministrów. W ocenie Sądu Okręgowego nawet gdyby przyjąć, że wnioskodawca w spornych okresach wykonywał pracę palacza , zgromadzone dowody wskazują, że nie wykonywał jej w pełnym wymiarze czasu pracy, w sposób ciągły i stały. Ponieważ wnioskodawca nie wykazał 15 lat świadczenia pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze do 31 grudnia 1998r., tym samym nie spełnił koniecznej przesłanki do uzyskania emerytury w niższym wieku w postaci i z tego względu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy odwołanie oddalił.

Apelację od wyroku wniósł osobiście odwołujący się. De facto zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych Sądu pierwszej instancji, który wadliwie przyjął ,że w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym pracował jako kierowca ciągnika tylko w transporcie wewnętrznym. Apelujący wskazał, że poza przewożeniem cementu z silosa pod mieszarkę betonu, przewoził również pospółkę tj. żwir czy piasek z kopalni kruszyw. Wywoził z wykopów ziemię i różne odpady budowlane na odległe i przeznaczone do tego celu składowiska. Ponadto obsługiwał dwie duże oddalone od siebie o kilka kilometrów budowy, tj. osiedle (...) (w budowie trzy bloki komunalne) oraz osiedle kolejowe (w budowie dwa bloki). Ze względu, że magazyny materiałów budowlanych znajdowały się na większej budowie (osiedle (...)) musiał nawet kilkanaście razy dziennie przewozić różne materiały między tymi budowanymi jednocześnie osiedlami,

co zajmowało większość czasu pracy. Jedynie między kursami podciągał cement czy inne materiały wewnątrz budowy, celem zapewnienia ciągłości pracy ekipom budowlanym. Praca kierowcy ciągnika wykonywana była stale, odbywała się w ruchu ciągłym i w pewnym wymiarze czasu pracy dla danego stanowiska. Apelujący podniósł również, że po postawieniu Przedsiębiorstwa Budownictwa (...) w Z. w stan likwidacji, został zatrudniony przez likwidatora jako dozorca od 1 maja 1990r. do 30 czerwca 1990r. W sezonie grzewczym od 1 października 1990r. do 30 kwietnia 1991r. pracował tylko i wyłącznie jako palacz. Kotłownia, w której pracował była typu przemysłowego, opalana koksem i węglem. Zatrudnienie to trwało do (...) Przedsiębiorstwa Budownictwa (...) w Z.. W późniejszym okresie ubezpieczony został przejęty przez firmę (...) - (...) w Z., która dzierżawiła obiekt po Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) i zatrudniła go jako portiera - palacza od 1 lipca 1991r. do 30 kwietnia 1993r. Od 1 maja 1993r. do 30 września 1994r. pracował jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 ton w (...) Sp. z o.o. Wniósł o dopuszczenie dowodu z przesłuchania czterech świadków: J. K. i R. Ś. na okoliczności charakteru pracy w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w S. oraz K. W. i E. P. – odnośnie okresu od 1 października 1990r. do 30 kwietnia 1991r. w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Z.. Na rozprawie przed Sądem Apelacyjnym w dniu 4 marca 2015r. odwołujący się wniósł o przesłuchanie w charakterze świadka kierownika budowy w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w S. R. Ś. (oświadczenie B. W. – 3.33-5.28 min. na płycie CD-k.57 akt sprawy). Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe o przesłuchanie świadka R. Ś. oraz akta osobowe z okresu zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w S..

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna i prowadzi do zmiany zaskarżonego wyroku, aczkolwiek nie wszystkie zarzuty apelującego zasługiwały na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.) ubezpieczeni urodzeni, jak wnioskodawca, po dniu 31 grudnia 1948 r., uzyskują prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 tej ustawy (60 lat dla mężczyzn), jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym oraz mają wymagany okres składkowy i nieskładkowy, o którym stanowi art. 27 ustawy, tj. 25 lat dla mężczyzn. Niezbędnym warunkiem jest również nieprzystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (takie oświadczenie wnioskodawca złożył we wniosku o emeryturę) . Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) wnioskodawca winien wykazać co najmniej 15 lat pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wymienionych w załączniku do przedmiotowego rozporządzenia.

W niniejszej sprawie spór sprowadzał się do ustalenia wymogu 15 lat pracy w szczególnych warunkach, ponieważ organ rentowy uwzględnił wnioskodawcy tylko okres 13 lat, 5 miesięcy i 11 dni z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Z. od 21 października 1976r. do 31 marca 1990r.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia Sądu Okręgowego odnośnie braku podstaw faktycznych i prawnych do zaliczenia do pracy w szczególnych warunkach wszystkich pozostałych spornych okresów za wyjątkiem zatrudnienia wnioskodawcy od 5 maja 1975r. do 31 sierpnia 1976r. w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w S. na stanowisku kierowcy ciągnika w transporcie, wymienionym w wykazie A, dziale VIII poz.3 , stanowiącym załącznik do cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. Natomiast bezzasadne są zarzuty apelacji co do nieuwzględnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych dalszego okresu pracy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Z. od 1 października 1990r. do 30 kwietnia 1991r. (w porównaniu do treści odwołania w apelacji ograniczono ten okres); pracy w firmie (...) w Z. od 1 lipca 1991r. do 30 kwietnia 1993r. oraz w (...) spółce z o.o. w Z. od 1 maja 1993r. do 30 września 1994r. Sąd Okręgowy poczynił w tym zakresie niewadliwe ustalenia faktyczne w oparciu o niesporne dowody z dokumentów (świadczenia pracy) i zgodne z nimi zeznania obcych świadków zgłoszonych przez wnioskodawcę. Odnośnie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Z. dowodem potwierdzającym okres pracy w szczególnych warunkach jest

w pierwszej kolejności dowód z dokumentu. Z treści oryginalnego świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionego przez pracodawcę, wynika, że wnioskodawca był zatrudniony w (...) od 21 października 1976r. do 30 kwietnia 1991r., w tym od 21 października 1976r. do 31 marca 1990r. pracował w szczególnych warunkach jako kierowca samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze powyżej 3,5 tony. W pozostałym okresie pracy w (...), jak wynika z prawidłowych ustaleń Sądu pierwszej instancji, wnioskodawca wykonywał pracę palacza i pomocnika murarza. Również w odniesieniu do zatrudnienia w spółce (...) & K. Sąd pierwszej instancji właściwie ocenił dowody z zeznań świadków i prawidłowo ustalił na ich podstawie, że wnioskodawca wykonywał pracę palacza-portiera. Świadkowie: Z. W. i Z. B. potwierdzili wykonywanie przez wnioskodawcę pracy na stanowisku palacza i portiera, przy czym jak zeznał drugi ze świadków, czas pracy na obydwu stanowiskach był rozdzielony mniej więcej po połowie. W rezultacie Sąd Okręgowy właściwie wywiódł, że wnioskodawca w ww. okresach nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku wymienionym w wykazie prac w szczególnych warunkach (praca portiera bezspornie do takich prac nie należy). Tym samym wbrew zarzutom apelacji, brak podstaw faktycznych i prawnych do uwzględnienia do okresu pracy w szczególnych warunkach dalszego okresu pracy w (...) w Z., pracy w firmie (...) w Z. oraz w (...) spółce z o.o. w Z..

Na uwzględnienie zasługiwały natomiast zarzuty dotyczące błędnych ustaleń Sądu pierwszej instancji w zakresie charakteru pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w okresie od 5 maja 1975r. do 31 sierpnia 1976r. w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w S.. Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca nie przedstawił dowodów na potwierdzenie szczególnych warunków pracy w ww. przedsiębiorstwie na stanowisku kierowcy ciągnika. Przy czym Sąd Okręgowy bez przeprowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego, stwierdził, że w spornym okresie pracował jako kierowca ciągnika, ale w transporcie wewnętrznym. W rezultacie uzasadniony był zarzut apelacji poczynienia przez Sąd pierwszej instancji dowolnych ustaleń faktycznych w oparciu o wadliwie zgromadzony materiał dowodowy z pominięciem przeprowadzenia koniecznych dowodów dla ustalenia istotnych w sprawie okoliczności. W tym miejscu należy zauważyć, że co do zasady obowiązek wskazania dowodów, potrzebnych dla rozstrzygnięcia sprawy, obciąża strony. Sąd został jednak wyposażony w uprawnienie dopuszczenia dalszych - jeszcze nie wskazanych przez żadną ze stron - dowodów, kierując się przy tym własną oceną, czy zebrany w sprawie materiał jest dostateczny do jej rozstrzygnięcia (wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 1996 r., sygn. III CKN 6/96, OSNC 1997/3/29). Zgodnie z art. 232 zd. 2 k.p.c. sąd może dopuszczać dowody z urzędu. Działanie takie jest tym bardziej uzasadnione, gdy w toku rozpoznawania sprawy powstają wątpliwości, których wyjaśnienie wymaga poszerzenia materiału dowodowego. Granicę obowiązku prowadzenia przez sąd postępowania dowodowego wyznacza - podlegająca kontroli instancyjnej - ocena, czy dostatecznie wyjaśniono sporne okoliczności sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z 25 września 1997 r., sygn. II UKN 271/97, OSNP z 1998/14/430). W szczególności sąd powinien dopuścić dowód z urzędu, gdy stanowi to realizację dyspozycji normy kodeksowej lub ma przeciwdziałać naruszeniu porządku prawnego (tak w: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, pod red. A. Jakubeckiego, Wolters Kluwer Polska, Wydanie V, 2012 r.). Potrzeba takiego działania miała miejsce w niniejszej sprawie. Sąd Apelacyjny, który pozostaje sądem merytorycznym i orzeka na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego zarówno przed sądem pierwszej instancji, jak i w toku postępowania odwoławczego, poszerzył zatem materiał dowodowy sprawy i w konsekwencji wydał rozstrzygnięcie odmienne od Sądu Okręgowego. Przeprowadzone na etapie postępowania apelacyjnego uzupełniające postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawca był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym w S. od 1 września 1968r. do 31 sierpnia 1976r. Jak wynika ze świadectwa pracy i akt osobowych do 22 lipca 1970r. był uczniem. Następnie od 23 lipca 1970r. otrzymał angaż na stanowisku murarza, na którym pracował do czasu powołania go do służby wojskowej. Okres pracy na stanowisku murarza nie był przedmiotem ustaleń Sądu Apelacyjnego. W okresie od 27 kwietnia 1973r. do 12 kwietnia 1975r. (tj. 1 rok, 11 miesięcy i 15 dni) wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po odbyciu służby wojskowej przed upływem 30 dni - z dniem 5 maja 1975r. powrócił do pracy w (...) , gdzie został przyjęty na stanowisko kierowcy ciągnika. W dniu 5 maja 1975r. podpisano z nim umowę o pracę na stanowisku kierowcy ciągnika. Fakt zatrudnienia wnioskodawcy w okresie od 5 maja 1975r. do 31 sierpnia 1976r. na stanowisku kierowcy ciągnika potwierdzają też: świadectwo pracy wystawione przez pracodawcę oraz świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione przez archiwum. Ten ostatni dokument potwierdza wykonywanie przez wnioskodawcę w okresie od 5 maja 1975r. do 31 sierpnia 1976r. (tj. 1 rok , 3 miesiące i 25 dni) pracy w szczególnych warunkach na stanowisku kierowcy ciągnika w transporcie, wymienionym w wykazie

A, dziale VIII, poz. 3 pkt 1 stanowiącym załącznik do zarządzenia Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 1 sierpnia 1983r. w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładzie pracy nadzorowanym przez (...), na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, uprawniającego do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz wzrostu emerytury lub renty. Fakt wykonywania przez wnioskodawcę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązków kierowcy ciągnika w transporcie potwierdził nadto świadek R. Ś.. Świadek, będący kierownikiem budowy w (...), zeznał, że wnioskodawca, jako kierowca ciągnika, zajmował się transportem materiałów budowlanych. (...) prowadziło budowy bloków mieszkalnych, kotłowni na terenie Z., P., Ł., a później też B.. Zatrudniało około 200 pracowników. Do obowiązków kierowcy ciągnika należało przewożenie wszelakich materiałów budowlanych między budowanymi prowadzonymi w różnych miejscach, dostarczanie na poszczególne budowy cementu, wywożenie gruzu, ziemi. Jak podał wnioskodawca, rozwoził materiały budowlane z magazynów, w tym farby, materiały hydrauliczne, okna, płytki. Woził na budowy żwir, piasek, gruz. (oświadczenie B. W. – 3.33-4.48 min. na płycie CD-k.57 akt sprawy).

W rezultacie przeprowadzenia uzupełniającego postępowania dowodowego dokonano odmiennych ustaleń faktycznych odnośnie rodzaju czynności wykonywanych przez wnioskodawcę na stanowisku kierowcy ciągnika. Wbrew ustaleniom Sądu Okręgowego, ciągnik kierowany przez wnioskodawcę nie służył do transportu wewnętrznego, ponieważ przedsiębiorstwo prowadziło budowy w różnych miejscach oddalonych od siebie. Wnioskodawca rozwoził ciągnikiem materiały budowlane, jak wynika z zeznań świadka R. Ś. i twierdzeń wnioskodawcy, co najmniej na dwa różne place budów oddalone od siebie o kilka kilometrów, przewoził materiały z magazynów, wywoził gruz, odpady na odległe składowiska oraz przywoził piasek, żwir z kopalni kruszyw. Nadto osobowe źródła dowodowe zostały potwierdzone dowodami z ww. dokumentów odnośnie zajmowanego stanowiska kierowcy ciągnika. Z tych względów ustalenie Sądu pierwszej instancji w tym zakresie uznano za dowolne. W rezultacie Sąd Apelacyjny ustalił, że wnioskodawca po odbyciu zasadniczej służby wojskowej w ciągu 30 dni podjął pracę w szczególnych warunkach na stanowisku kierowcy ciągnika, wymienioną w wykazie A, dziale VIII, poz. 3, stanowiącym załącznik do cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. Zaliczając do okresu pracy w szczególnych warunkach dodatkowo okres zasadniczej służby wojskowej, należy stwierdzić, że odwołujący nabył prawo do emerytury, ponieważ legitymuje się wymaganym okresem 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 31 stycznia 2008 r. (III CZP 49/07 OSNC 2008/6/55), Sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego. W tym przypadku Sąd Apelacyjny dostrzega owo naruszenie w niezaliczeniu do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach czasu odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej. Błędnie Sąd Okręgowy pominął ten okres. Niespornie wnioskodawca przed powołaniem do wojska nie pracował w szczególnych warunkach. Natomiast po odbyciu zasadniczej służby wojskowej w ciągu 30 dni podjął pracę w szczególnych warunkach na stanowisku kierowcy ciągnika. Zgodnie z uchwałą 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013r. (II UZP 6/13, OSNP 2014/3/42), jest możliwość uwzględnienia okresu służby wojskowej odbywanej pod rządami art. 108 ust. 1 cyt. ustawy z 21 listopada 1967 r. również w takim wypadku. W okresie odbywania służby wojskowej przez wnioskodawcę zasadniczo gwarantował on (z dniem 1 stycznia 1975 r. doznał on nieznacznej zmiany, de facto irrelevantnej z punktu widzenia omawianego zagadnienia) pracownikowi, po spełnieniu warunków w niej wskazanych (określonych w art. 106 ust. 1), wliczenie okresu służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. Prawo to precyzowało wydane na podstawie delegacji zawartej w tym artykule rozporządzenie Rady Ministrów z 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz.U. z 1968r., Nr 44, poz. 318 ze zm.). Jak wskazał Sąd Najwyższy w przywołanej uchwale, pod rządami ww. przepisów żołnierzowi zatrudnionemu przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, czas odbywania służby wojskowej wliczał się do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem przed powołaniem do służby wojskowej oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Oznacza to, że w powyższych okolicznościach taki okres służby wojskowej jest nie tylko okresem

służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 u.e.r.f.u.s., ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego fakt, iż przed powołaniem do służby wojskowej wnioskodawca pracował na stanowisku murarza (które nie jest ujęte w wykazie prac w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze) nie stanowi jednak przeszkody, aby w ustalonych w niniejszej sprawie niespornych okolicznościach uwzględnić wnioskodawcy do stażu pracy w szczególnych warunkach okres służby wojskowej. W tym zakresie Sąd drugiej instancji podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 2014 r. (sygn. akt I UK 442/13, www.sn.gov.pl). Sąd Najwyższy zajmował się problemem, czy z dobrodziejstwa zaliczenia zasadniczej służby wojskowej do okresu pracy w warunkach szczególnych mogą skorzystać osoby, które przed powołaniem do tej służby nie były zatrudnione albo które po jej odbyciu podjęły zatrudnienie w innym zakładzie pracy. Badając tę kwestię, Sąd Najwyższy skupił się na interpretacji treści art. 108 ust. 2 ustawy, zgodnie z którym okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia również żołnierzom podejmującym zatrudnienie, którzy przed powołaniem do tej służby nie byli zatrudnieni albo po jej odbyciu podjęli zatrudnienie w innym zakładzie pracy lub w innej gałęzi pracy. Trzeba w tym miejscu zauważyć, że przepis ów w tym brzmieniu obowiązywał do 31 grudnia 1974 r., zaś odwołujący służył w wojsku od 27 kwietnia 1973 r. do 12 kwietnia 1975 r. Po 1 stycznia 1975 r. art. 108 ust. 2 przewidywał, że Rada Ministrów po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych ustali w drodze rozporządzenia, w jakim zakresie czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia również pracownikom, którzy przed powołaniem do tej służby nie byli zatrudnieni albo którzy po jej odbyciu podjęli zatrudnienie w innym zakładzie pracy. Przy czym treść rozporządzenia Rady Ministrów z 20 marca 1975r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. z 1975r., Nr 10, poz.61) uległa korzystnej dla wnioskodawcy zmianie w porównaniu z pierwotną treścią cyt. rozporządzenia wydanego na podstawie delegacji z art.108 ust.4 ustawy z 21 listopada 1967r. , w brzmieniu obowiązującym do 31 grudnia 1974r. (tj. rozporządzenie Rady Ministrów z 22 listopada 1968r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin , Dz. U. z 1968r., Nr44, poz.318) . Zgodnie z §7 ust. 1 cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z 20 marca 1975r. – żołnierzowi, który z ważnych przyczyn nie podjął poprzedniego zatrudnienia albo przed powołaniem do służby nie był zatrudniony, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień określonych w § 5 ust. 1, jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia ze służby wojskowej zgłosił do urzędu właściwego terenowego organu administracji państwowej wnioski o skierowanie do pracy i na podstawie tego skierowania podjął pracę albo podjął pracę w tym terminie bez skierowania tego urzędu. W myśl §7 ust.2 - żołnierzowi, który z ważnych przyczyn nie podjął poprzedniego zatrudnienia, wlicza się do okresu zatrudnienia w nowym zakładzie pracy, w zakresie uprawnień określonych w § 5 ust. 1, także czas zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym był pracownikiem w dniu powołania do służby wojskowej, jeżeli spełnił warunek określony w ust. 1. Natomiast zgodnie z brzmieniem § 5 ust. 1 , żołnierzowi, który podjął zatrudnienie stosownie do zasad określonych w § 2-4, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Rozporządzenie Rady Ministrów z 20 marca 1975r. weszło w życie z dniem ogłoszenia , tj. 4 kwietnia 1975r. Ma zatem zastosowanie do wnioskodawcy, który zakończył służbę wojskową z dniem 12 kwietnia 1975r. i podjął zatrudnienie w szczególnych warunkach przed upływem 30 dni (5 maja 1975r.).

W rezultacie rozważania Sądu Najwyższego dotyczące samego zagadnienia i wykładni przepisu należy uznać za relewantne także i po zmianie jego treści, o czym przekonuje analiza całego art. 108 w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 1975 r., jak i po tej dacie, zwłaszcza w świetle jego ust. 4 przewidującego delegację ustawową do wydania rozporządzenia wykonawczego i treści samego rozporządzenia (jego § 5 ust. 1 w zw z § 7) w brzmieniu obowiązującym od 4 kwietnia 1975r. Wychodząc od sformułowań art. 108 ust. 2 cyt. ustawy z 21 listopada 1967 r. Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że również i takiemu żołnierzowi, który przed powołaniem do służby wojskowej nie był zatrudniony, ale po zwolnieniu ze służby wojskowej w ciągu 30 dni podjął zatrudnienie i pracował w szczególnych warunkach, okres owej służby winien być zaliczony do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w wieku wcześniejszym. Sąd Najwyższy argumentował, że zarówno w przypadku żołnierzy, o których mowa w art. 108 ust. 1, jak i tych z ust. 2, wykonują oni pracę w szczególnych warunkach, krótko po zakończeniu służby. Służba ta jest tak samo obciążająca,

niezależnie od tego, czy wcześniej taka osoba była zatrudniona w warunkach szczególnych czy też nie. Sąd Najwyższy w pkt 5 uzasadnienia powołuje m.in. cytowany wyżej § 7 w zw z § 5 rozporządzenia w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (w brzmieniu obowiązującym od 4 kwietnia 1975r.). Zdaniem Sądu Najwyższego, wykładnia zmierzająca do przyjęcia, że ubezpieczony nie mógłby skorzystać z prawa do emerytury jedynie z tego powodu, że nie był zatrudniony przed służbą wojskową, choć odbył służbę i po jej zakończeniu pracował w szczególnych warunkach, nie jest właściwa.

Podsumowując rozważania Sądu Najwyższego, które Sąd Apelacyjny podzielił, czas zasadniczej służby wojskowej może być zaliczony do okresu pracy wymaganego do nabycia emerytury w wieku niższym także wówczas, gdy żołnierz przed powołaniem do zasadniczej służby wojskowej nie był zatrudniony, ale po jej zakończeniu w ciągu 30 dni podjął zatrudnienie i pracował w szczególnych warunkach pracy.

Przekładając powyższe rozważania na stan sprawy należy przypomnieć, że wnioskodawca odbywał służbę wojskową od 27 kwietnia 1973 r. do 12 kwietnia 1975 r. Przed powołaniem do wojska pracował w (...) Przedsiębiorstwie Budowlanym jako murarz, a po odbyciu zasadniczej służby wojskowej w dniu 5 maja 1975r. podpisano z nim umowę o pracę na stanowiska kierowcy ciągnika w transporcie. Tym samym wypełnił on warunki uzasadniające zaliczenie okresu służby wojskowej w wymiarze niecałych 2 lat (1 rok, 11 miesięcy i 15 dni), który wraz z okresem pracy na stanowisku kierowcy ciągnika (od 5 maja 1975r. do 31 sierpnia 1976r.) i niespornie ustalonym przez ZUS stażem 13 lat, 5 miesięcy i 11 dni, daje wymagane ustawą co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Bezspornym było przy tym, że ubezpieczony ma odpowiednio długi staż pracy (29 lat, 4 miesiące i 12 dni). Stwierdzić zatem trzeba, że wnioskodawca zrealizował wszelkie warunki do nabycia prawa do żądanego świadczenia i nastąpiło to z dniem 13 grudnia 2013 r. (ukończenie 60 roku życia). Od tej daty też emerytura mu przysługuje, zgodnie z treścią art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej.

Mając na względzie powyższe Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego i orzekł jak w pkt 1 sentencji. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i § 2 k.p.c.